

ՀԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՏՐԱՆՍԿՈՒՆԵՐԸ

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Եկեղեցու մեծագույն տոներն են և արտահայտումն է Աստվածորդու տնօրինական առաքելությունը

և մարդու փրկագործությունն նախախնամ խորհրդի

Աստծու Որդու՝ խաչի վրա մահվամբ և հարությունով մարդը վերստին հավիտենական կյանք ունենալու իր կոչմանն արժանացավ:

Քրիստոսի հարությունը մանրամասնորեն նկարագրվում է Ավետարաններում (Մատթեոս ԻԸ 1-8, Մարկոս ԺԶ 1-8, Ղուկաս ԻԴ 1-12, Հովհաննես Ի 1-10): Համառոտ ներկայացնենք այն:

Հիսուս Քրիստոսի խաչելությունից և մահից հետո՝ երեկոյան, բարեպաշտ մարդիկ Նրա մարմինն իջեցրին խաչից և դրեցին վիմափոր գերեզմանի մեջ, որի մուտքը փակեցին մի մեծ քարով:

Երեք օր հետո՝ կիրակի առավոտյան, յուզաբեր կանայք՝ Մարիամ Մագդաղենացին, Հակոբի մայր Մարիամը և Սողոմոն, գնացին գերեզմանը խնկարկելու, բայց զարմանքով տեսան, որ քարայրի մուտքից քարը հեռացված է, իսկ գերեզմանը՝ թափուր: Մինչ նրանք տարակուսանքով ու զարմանքով այս ու այն կողմ էին նայում, երևում են երկու հրեշտակ՝ լուսավոր զգեստներով, և ասում.

«Ինչո՞ւ եք ողջին մեռելների մեջ փնտրում:

Այստեղ չէ, այլ հարություն առավ»:»

(Ղուկ. ԻԴ 4-9)

Հարուժյան լուրը կանայք ավետում են առաքյալներին, որից հետո Հիսուսը երևում է նրանց: Ինչպես վկայում է Պողոս առաքյալը, Հիսուսին տեսնում է ավելի քան հինգ հարյուր հոգի:

Հիսուս Քրիստոսի հարուժյան ավետիսը նույն հուսադրիչ և կենսատու լուրն է, որ տարածվում է մինչև այսօր աշխարհի չորս կողմերում:

Ս Ո Ւ Ր Բ ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ

տոնը հայերիս մեջ կոչվում է նաև

Ձ Ա Տ Ի Կ

Զատիկ նշանակում է զատում, բաժանում, հեռացում մեղքերից և իր վերջնական իմաստով՝ վերադարձ առ Աստված: Զատիկը թե՛ Հին և թե՛ Նոր Կտակարաններում համարվում է մեծագույն տոներից մեկը: Այն կապված է ազատագրության և փրկագործության պատմական գույգ իրողությունների հետ:

Առաջինը Հին Կտակարանի այն դրվագն է, երբ հրեաները, Աստծու խնամածությունամբ և Մովսեսի առաջնորդությամբ անցնելով Կարմիր ծովը, փրկվեցին եգիպտական գերությունից: Եգիպտական գերությունից ձերբազատվելը խորհրդանշում էր մեղքի և մահվան երկրից դուրս գալը, գատվելը և դեպի Ավետյաց երկիր ճանապարհվելը: Հին Ուխտի Զատիկը նախատիպն ու նախօրինակն էր Հիսուս Քրիստոսի ինքնակամ զոհաբերության:

«Այս բոլորը իբրև օրինակ պատահեց նրանց հետ, բայց մեզ համար որպես խրատ գրվեց» (Ա. Կորնթ. Ժ 11):

«Քրիստոսը՝ մեր Զատիկը, մորթվեց», - ասում է Պողոս առաքյալը (Ա. Կորնթ. Ե 7):

Երկրորդը Քրիստոսի հարուժյունն է: Աստծու Որդին՝ իբրև Փառն Աստծու, Իր արյունը թափեց աշխարհի և մեղավոր մարդկություն համար, խաչվեց և երրորդ օրը հարուժյուն առավ մեռելներից, որպեսզի սրբելով մեղքերից՝ մեզ արժանի դարձնի հավիտենական կյանքին:

Եգիպտոսից դուրս գալու խորհրդով հին աշխարհը խորհրդանշաբար ազատվեց մարմնավոր գերուժյունից, իսկ այժմ, Քրիստոսի հարուժյան խորհրդով, մարդկությունը փրկվեց մեղքի և մահվան տիրակալությունից, խավարից դարձավ դեպի աստվածային լույսը, հավատն ու հավիտենական կյանքը:

Այսպիսով՝ Հին Կտակարանի զատկական գառը օրինակն է Հիսուս Քրիստոսի:

«Ահա գառն Աստծու, որ վերցնում է աշխարհի մեղքը» (Հովհ. Ա. 29): Հովհաննես Մկրտչի այս մարգարեությունը, թե Հիսուսը պիտի քանդեր մեղքի կապանքները, կանխատեսումն էր դժոխքի ու մահվան պարտություն:

Աստվածորդին մեր մեղքերի համար մեռավ և Իր սուրբ արյունով սրբեց մեզ մեղքերից, որպեսզի Նրա անունով հավիտենական կյանք ունենանք:

«Ես եմ հարուժյուն և կյանք. ով հավատում է Ինձ, թեպետև մեռնի, կապրի» (Հովհ. ԺԱ 25):

Փրկչի խաչելությունը և հարուժյամբ հաստատվում

է կյանքի ու անմահութեան զաղափարը: Բոլոր նրանք, ովքեր Քրիստոսին ընդունում են որպես իրենց Փրկիչ և Տեր, մի օր իրենք ևս պիտի հարուժյուն առնեն:

«Ինչպես Ադամով բոլորը մեռնում են, նույնպես և Քրիստոսով ամենքը պիտի կենդանանան»:

(Ա. Կորնթ. ժե 22)

Քրիստոսի հարուժյունը դարձավ քրիստոնեական հավատքի և վարդապետութեան հիմքը.

«Եթե մեռելների հարուժյուն չկա, ապա և Քրիստոսը հարուժյուն չի առել: Եվ եթե Քրիստոսը հարուժյուն չի առել, իզուր է մեր քարոզությունը, իզուր է և ձեր հավատը»: (Ա. Կորնթ. ժե 13-14)

Այսօր Քրիստոսը, հարուժյուն առնելով մեռելներից, իր հետ հարուժյուն տվեց նաև մեր՝ մեղքերի ու մահվան մեջ ընկած բնութեանը: Այսօր Քրիստոսը խորտակեց մահն ու խափանեց ապականությունը՝ ըստ Ավետարանի.

«Ո՞ր է, մահ, քո հաղթությունը, ո՞ր է, դժոխք, քո խայթոցը»:

(Ա. Կորնթ. ժե 55)

Ավանդութեան համաձայն՝ Մարիամ Մագդաղենացին մեկնում է Հռոմ՝ Ավետարանը քարոզելու: Նա ներկայանում է Տիբերիոս կայսրին, վկայում իր քրիստոնեական հավատը և կայսրին է նվիրում կարմիր ներկած մի ձու՝ ողջունելով.

«Քրիստոսը հարուժյուն առավ մեռելներից»

Զատիկի տոնին հավատացյալները ձուռ են ներկում:

Ձուռն համարվում է հարուլթյան և նոր կյանքի սկզբնավորման խորհրդանիշ: Իսկ կարմիր գուլյնը խորհրդանշում է խաչյալ Հիսուսի կենդանարար արյունը, որ թափվեց մեր փրկուլթյան համար:

Սուրբ Գրիգոր Տաթևացին ձուռն կարմիր ներկելու մասին ասում է. «Միայն Զատիկին ենք ձուռ ներկում, որովհետև ձուռն օրինակն է աշխարհի, և ինչպես իմաստուններն են ասում, «դրսի կեղևը նման է երկրնքին, թաղանթը՝ օդի, և սպիտակուցը՝ ջրի, դեղինն էլ երկիրն է»: Իսկ կարմիր գուլյնը խորհրդանշում է, թե աշխարհը զնվեց Քրիստոսի արյամբ: Եվ մենք, կարմիր ձուռն մեր ձեռքերի մեջ առնելով, հռչակում ենք մեր փրկուլթյունը»:

Քրիստոսը հարուլթյուն առավ մեռելներից,
Իր մահվամբ մահը խորտակեց,
Եվ Իր հարուլթյամբ մեզ կյանք պարգևեց.
Նրան փառք հավիտյանս. ամեն:

Վիգեն սարկավագ Ղազարյան

ՆԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՅԻ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ԶԱՐՈՉՉՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱՄԵՆԻ ՏՊԱՐԱՆ